

Provinciale Monumenten Noord-Holland

Provincie Noord-Holland

Gemeente:

Hollands Kroon

Plaatselijke aanduiding:

Molenkolk 1a

Kolhorn

Kadastrale aanduiding:

Kad. gemeente:

Barsingerhorn

Sectie:

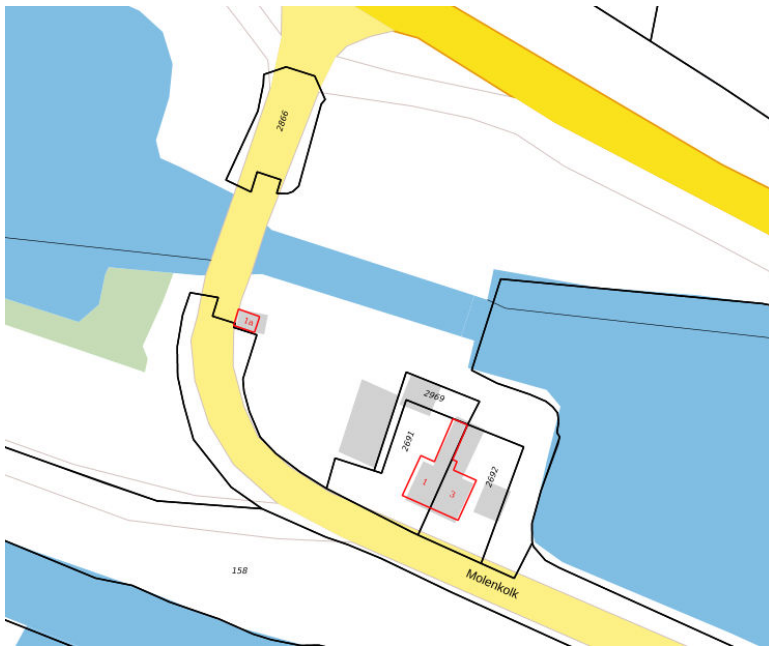
B

Nummer: 2970

Datum foto's:

16 juli en 5 augustus 2019

Kadastrale kaart situatie (aug 2019)

Inleiding

In het kanaal Schagen - Kolhorn en nabij Kolhorn gelegen SCHUTSLUIS, genaamd Molenkolksluis, met haaks op de kolk schuivende sluisdeuren. De Molenkolksluis vormt de scheiding tussen de Schermerboezem, waartoe het grootste deel van het kanaal behoort en het Amstelmeerboezem. Over de schutsluis loopt een vaste brug van gewapend beton, die tevens de westelijke ingang vormt van de sluis. Rechts (O) naast de zuidelijke brugoprit is tegen de brug aan een gewapend betonnen sluiswachtershuisje gebouwd in functionele stijl. De aanbesteding van de door provinciale waterstaat ontworpen sluis en brug vond plaats in 1933 Drie jaar later op 10 juli 1936 werd het kanaal Schagen - Kolhorn geopend. De aanleg van dit kanaal maakte deel uit van het Westfriesse kanalenplan, waartoe Provinciale Staten in december 1930 hadden besloten.

Oostelijk van het sluiswachtershuisje staan twee mogelijk voormalige dienstwoningen, Molenkolk 1 en 3, in een traditionele stijl in 1934 - 1935 gebouwd en een grote gepotdekselde houten bergloods uit 2005. Die vallen niet onder de bescherming.

Omschrijving

Ensemble van schutsluis, vaste brug en sluiswachtershuisje, grotendeels gerealiseerd in 1933 en 1936.

Schutsluis bestaande uit twee stalen schutkolkwanden tussen twee gewapend betonnen sluishoofden met elk aan de zuidzijde een deurkas met daarin een stalen roldeur. Beide sluisdeuren zijn aan de uiteinden via een verticale staaf opgehangen aan twee wielen, die lopen over een hooggeplaatste rail rustend op stalen pijlers. De rail boven de westelijke sluisdeur is deels bevestigd aan de oostwand van de brug. In de sluishoofden zijn schotbalkspanningen uitgespaard. Alle randen van de betonnen sluishoofden zijn verstevigd met stalen hoekprofielen. De kolkbreedte bedraagt zeven meter.

De **vaste brug** van gewapend beton heeft ter weerszijden van de eveneens zeven meter brede westelijke sluisingang een massieve onderbouw, waarvan de zijwanden overgaan in circa 0,90 m hoge borstweringen langs de smalle (0,75 m) betegelde trottoirs ter weerszijden van het 3,20 m brede en geasfalteerde brugdek. De met platen basaltlava afgedekte borstweringen hebben evenals het brugdek een flauw gebogen vorm. De zijwanden van de brug zijn aan de buitenzijde ruw gepleisterd.

Tegen de brug is een hoger opgaand **sluiswachtershuisje** aangebouwd van twee bouwlagen op een rechthoekig grondplan (ca. 2,80 x 3,80 m) en onder een plat dak met overstek, dat aan de brugzijde na de bouwtijd is ingekort ten behoeve van het wegverkeer. Het dak en de muren zijn uitgevoerd in gewapend beton. Aan de buitenzijde zijn de muren afgewerkt met een ruwe bepleistering en voorzien van kwartronde stalen profielen op de hoeken. De begane grond is via een brede muuropening rechts in de noordgevel geopend. De vloer bestaat uit grijze vierkante tegeltjes met een plint van zwarte vierkante tegeltjes. Linksachter bevindt zich een via een houten paneeldeur toegankelijke toiletruimte met eenzelfde vloer en een 1,25 m hoge lambrisering van gele geglazuurde rechthoekige tegels in halfsteens verband. Deze ruimte wordt verlicht door een smal valraam in de zuidgevel. Boven dit raam bevindt zich tegen de zuidgevel een betonnen balkon en de in staal en glas uitgevoerde toegangsdeur tot het vertrek op de eerste verdieping. Het balkon heeft een stalen hek en is vanaf het maaiveld bereikbaar via een betonnen trap langs de oostmuur en vanaf het brugdek via twee treden. De noordgevel telt op de eerste verdieping vier gekoppelde stalen vensters over de volle gevelbreedte, waarvan de tweede van rechts voorzien is van een (taatsend) draairaam. De vensterpartij zet zich met twee gekoppelde stalen vensters voort in beide zijgevels. Het rechter venster in de oostgevel is voorzien van een draairaam.

Door de brede vensterpartij heeft de sluiswachter vanachter het (nieuwe) bedieningspaneel in het sluiswachtershuisje een ruim uitzicht op het scheepvaartverkeer. Het sober uitgevoerde vertrek heeft een tegelvloer en plint als op de begane grond. Tegen de zuidmuur bevindt zich rechts een vaste kast met houten indeling en een houten paneeldeur.

Waardering

De schutsluis is van belang vanwege de volgende waarden:

Cultuurhistorische waarde

- als gaaf bewaard gebleven voorbeeld van waterstaatkundige werken uit de jaren dertig van de twintigste eeuw; als onderdeel van het Westfriesse kanalenplan uit die jaren;

Architectuurhistorische waarde

- als typologisch goed voorbeeld van een schutsluis met stalen roldeuren, vanwege de vormgeving met stijfkenmerken in functionele stijl;

Situationele en ensemblewaarden

- als samenhangend ensemble van schutsluis, sluiswachtershuisje en vaste brug;

Gaafheid en herkenbaarheid

- zeer herkenbaar gelegen aan de Molenkolk over de waterweg en langs de doorgaande regionale Kanaalweg;
- nog vrijwel gaaf in hoofdozet, onderdelen en details.

Tot het hierboven vermelde monument behoort al hetgeen door bestemming of anderszins rechtens onroerend is.

De redengevende omschrijving is vastgesteld op 7 juli 2020 onder GS-nr. 1201530/1447809.

Literatuur:

Herman Lambouij, *Een eeuw schipperen. De omstreden kanalisatie van West-Friesland*, Schoorl 1991.

Schutsluis, brugwachtershuisje en brug

Westelijke roldeur (gesloten) bij brug

Zicht naar schutkolk (vanuit westen)

Oostelijke roldeur

Detail kadewand

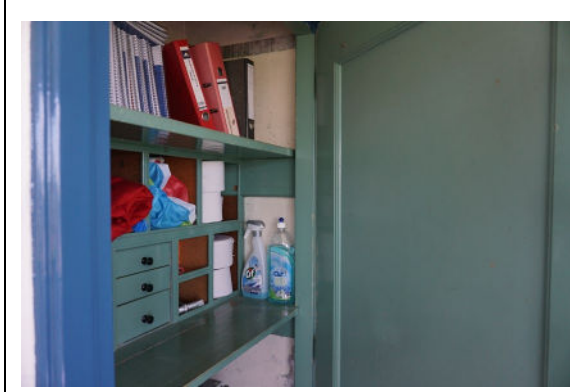
Detail schutbalkengleuf in betonnen kade

Sluiswachtershuisje (zuidgevel)

Sluiswachtershuisje

Detail vaste houten kast (geopend)

Interieur sluiswachtershuisje

Vaste brug

Detail vaste brug